

18

Informatie- en opinieblad
van de Rijksuniversiteit
Limburg

Tweede jaargang
nummer 18
11 juni 1982

pagina 3

Verkiezingen

Alle uitslagen op een rijtje en
kommentaar van enkele
betrokkenen uit een zeer
tamme verkiezingsstrijd.
Enkele lichtpuntjes: van de
acht lege U-raadszetels zijn
er weer zeven bezet en de
fraktievorming neemt
langzaam maar zeker toe.

pagina 5

Hart

Frits Prinzen vertelt hoe hij
het inzicht in het ontstaan
van hartinfarcten weer een
klein beetje groter gemaakt
heeft. Een woord van
oprechte dank voor onze
trouwe viervoeters die hem
daarbij behulpzaam zijn
geweest.

pagina 7

Goed onderzoek

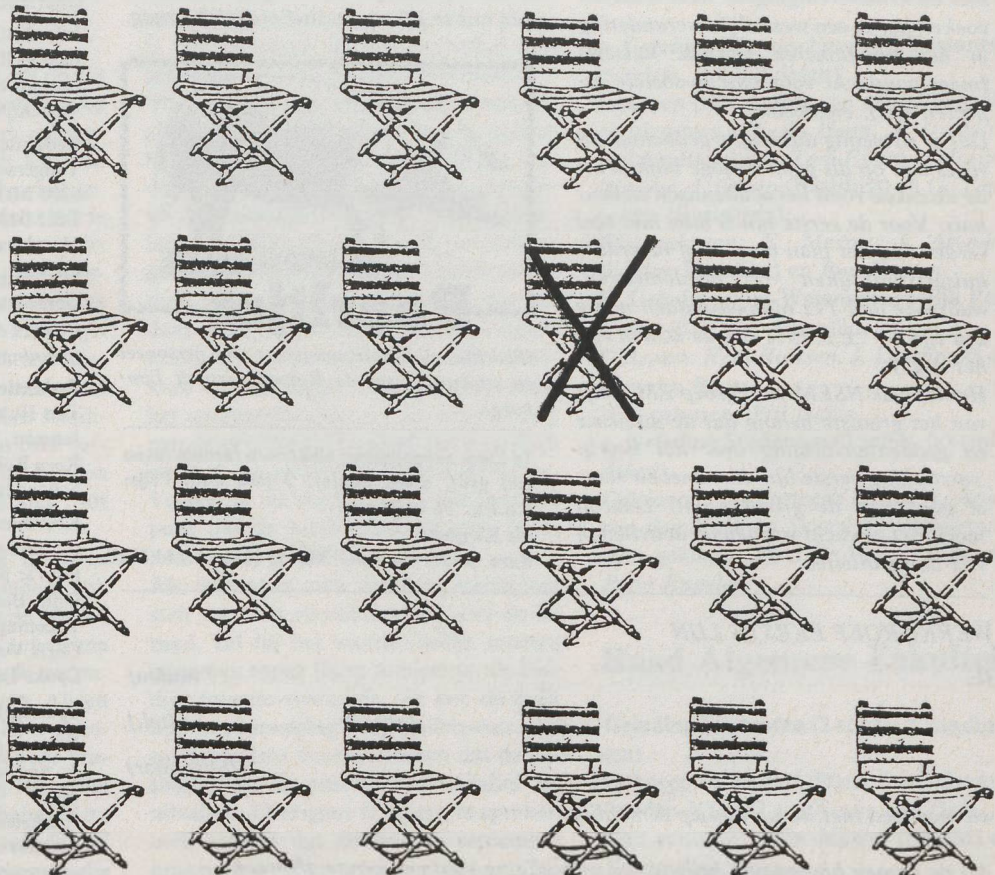
Er is goed onderzoek en
slecht onderzoek om met een
vooraanstaand wetenschapper
uit Maastricht te spreken.
Maar van het eerste komt er
steeds meer en van het
tweede steeds minder, als
de nieuwe plannen om de
financiering vooral van de
kwaliteit te laten afhangen
het beoogde effect zullen
hebben.

pagina 8-9

GOGEM

De zeer actieve werkgroep
GOGEM liet Richard
Starmans en Luc de Witte
uitpluizen wat er gebeurde
met de Basisfilosofie
naarmate de plannen voor de
bouw van een Akademisch
Ziekenhuis vastere vormen
aannamen.

Verkiezingen 1982: alle uitslagen

Brieven

Werkgroep Eerstelij NSEM/Agora

Al een jaar of 10 heeft het ministerie van VoMil de zogenaamde 'versterking van de eerste lijn' als hoogste beleidsvoorname in haar vaandel staan. Ook de basisfilosofie van onze universiteit is voor een groot gedeelte in dit begrip gebouwd. Sterker nog, je zou kunnen stellen dat de Maastrichtse Medische Faculteit haar bestaansrecht ontleent aan juist die versterking van de eerste lijn. Maastricht zou de plaats zijn waar wezenlijke vernieuwingen in gezondheidszorg gestart konden worden en waar experimenten opgezet konden worden in een ontwikkeling van ons klinisch-curatieve systeem naar een meer integraal, eerstelijnsgericht zorgmodel. Helaas moet geconstateerd worden dat noch op landelijk nivo, noch in Maastricht, erg veel gebeurd is op dat gebied.

Het begrip 'versterking eerste lijn' wordt door velen op vele wijzen geïnterpreteerd en ingevuld. De één zegt dat hij met versterking van de eerste lijn bezig is als hij een groot diagnostisch centrum in een ziekenhuis heeft, de ander zegt dat dat juist versterking van de tweede lijn is. Anderen denken aan het vergroten van de diagnostische mogelijkheden van de huisarts, bijvoorbeeld in samenwerking met de kruisverenigingen, weer anderen zoeken het in een wezenlijke verandering in het functioneren van de huisarts (meer aandacht voor psycho-sociale aspecten etc.), enzovoort.

Dat er zo weinig duidelijke gedachten en visjes zijn op dit gebied moge blijken uit de discussie rond het academisch ziekenhuis. Voor de eerste lijn is men niet veel verder dan het plan om een of meerdere huisartspraktijken te academiseren, waarvoor dan 1½ miljoen gulden nodig zou zijn (= ± 0,25% van de kosten van het A.Z.).

Het leek de NSEM-werkgroep ZM-Delft van het grootste belang dat de discussie en gedachtenvorming over het begrip 'versterking eerste lijn' hier snel en vooral goed van de grond komt. Daarbij moet niet gewacht worden op activiteiten van de faculteiten.

WERKGROEP EERSTE LIJN

Ik, (naam)
..... (adres) (tel.)
..... (studie/jaar)

wil meedoen met de werkgroep eerste lijn.

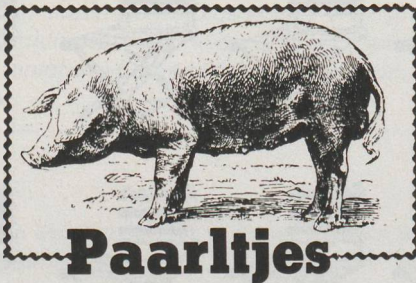
Als de namen binnen zijn krijg je een uitnodiging voor een eerste afspraak.

NSEM en Agora hebben besloten een werkgroep 'eerste lijn' te starten die het bovenstaande ter hand moet nemen. Hóe precies is nog niet bekend, want dat hangt van jullie af. Wél zijn er enkele ideeën: bijvoorbeeld een literatuurstudie van wat tot nu toe met 'versterking eerstelijns' bedoeld is. Bijvoorbeeld een inventarisatie van experimenten etc. die op dit gebied gestart zijn (polikliniek Ganzenhoef te Amsterdam, huisarts Baggen te Brunssum). Bijvoorbeeld het organiseren van een discussiereeks hierover in de Kokokroeg, met allerlei deskundigen. Bijvoorbeeld het zelf opzetten van een ideaalmodel, enz.

Hiervoor zoeken wij enthousiaste mensen, die op een niet-politieke, rustige, inhoudelijke wijze met vernieuwing in de gezondheidszorg bezig willen zijn. Wel moeten ze lid van de NSEM en/of Agora zijn.

De tijdsbesteding zal volgens ons 2 à 3 uur per 2 à 3 weken zijn, met eventueel nog wat 'huiswerk'. Het gaat om een activiteit van langere duur en het heeft een duidelijk projectmatig karakter. Mogelijk kan een en ander te zijner tijd onderdeel worden van bijvoorbeeld het keuzeonderwijs.

Geef je op bij NSEM of Agora door het onderstaande strookje ingevuld terug te sturen (postvak NSEM of Agora bij Posten archiefzaken — tweede verdieping, na trap links, praktisch boven Bureau Onderwijszaken AF — of aan iemand van ons te geven, zo snel mogelijk graag.

Paartjes

(Paartjes zijn gratis annonces voor personeel en studenten van de Rijksuniversiteit Limburg).

Te koop aangeboden: elektrisch fornuis (oven met grill), merk Sauter, 3 jaar oud. Prijs: n.o.t.k. Te bevragen: Jos Kleijnen
Buro Onderwijs FdG 388433 (kamer 144 Hfd)

Woonruimte aangeboden.

Van Dam-appartement in Caberg in onderhuur aangeboden gedurende de periode juli 1982 tot en met augustus 1983. Te bevragen bij:

Frank Wachters
Symphoniesingel 72 A

of: via zijn postvakje tegenover de onderwijsbalie van de Algemene Faculteit (eerste etage hoofdbouw).

Na afloop van de voortgangstoetsafname in de Sporthal 'De Heeg' op 14 mei bleek daar een oranje thermosfles te zijn achtergelaten. De eigenaar (eigenares) kan deze afhalen El. Huis Kamer 113 (1e etage).

Lekker lopen in de Ardennen?

De Audiovisuele dienst biedt aan: Een visuele oriëntatietoets voor groepen studenten of medewerkers. Gratis af te halen tegen inlevering van een consumptie voor de hele dienst (13 mensen).

De tocht leidt door een schitterend natuurgebied, halverwege is in een picknickplaats voorzien en duurt ongeveer 4-5 uur (all in).

Te koop aangeboden: violoncello (1978).

Prijs: f 1750,-. Te bevragen bij Jan Rondeel, tel: 043-16249 of 045-713773.

Goed doel!

Wanneer u uw kleerkast eens opruimt, gooi de kleren dan s.v.p. niet weg maar bel eerst even Ilse Veerkamp AJZ toestel 304. Bestemd voor een zeer goed doel.

observant

(voorheen Maffius).

Informatie- en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg, uitgegeven door de Stichting Maffius. Verschijnt veertiendaags.

Redactieadres:
Tongersestraat 53, kamer 304
6200 MD Maastricht
Tel.: 043-888319 of 888309
(doorkiesnummer).

Stichtingsbestuur

Gerard Majoer (voorzitter), Loes van Bentem (secretaris), Kees Schröer (penningmeester), Jan Pas, Kees Ruissen.

Redactie:

Ton Hamelaers, Jacques Herraets, Richard Janssen, Evelyne de Leeuw, Jan Meijers, Kees Ruissen, Maurice van der Sagen, Els Schoenmakers, Edith Goppel.

Koördinator Voorlichting: Sjonk Ritmeester, Grafische vormgeving: Guus van Rooij
Foto's: Koen van der Gugten, Hans van Dijk, Bas Timmermans.

Tekeningen: Pascal Oost, John Pex, Chris Voskamp.

Druk. Leiter-Nypels BV, Maastricht

Spelregels voor ingezonden kopij

Brieven (reacties op verschenen artikelen):
— niet langer dan één kolom (= een kopij-vel).

Artikelen: voor ingezonden stukken eerst contact opnemen met de bureoredactie voor afspraken over lengte etc.

Verkiezingen brengen studenten terug in Universiteitsraad

De verkiezingsslag om 25 zetels in de Universiteitsraad en de twee fakulteitsraden is gestreden. Op één na zijn alle zetels weer bezet, ook de zes U-raadszetels die de NSEM-fractie eind vorig jaar demonstratief verliet en de twee van Coen van der Gugten, die de studenten achterna ging, en Cees Schröer, die geen heil meer zag in het raadswerk. De NSEM, die bij vorige gelegenheden van niemand concurrentie ondervond, heeft nu twee van de zes zetels moeten prijsgeven aan tegenkandidaten die min of meer gelieerd zijn aan de studentenvereniging Koko. De man om wie de crisis in de raad was begonnen, oud-raadsvoorzitter Richard Starmans, werd glansrijk als nummer één van de studentengeleding in de U-raad gekozen. Minder goed verging het Coen van der Gugten, die zijn zetel wilde heroveren, maar het op het nippertje moest afleggen tegen Juliette Creemers.

De enige zetel die het komende jaar onbezet blijft is een van de twee U-raadszetels voor het wetenschappelijk personeel, waar maar één kandidaat voor te vinden was.

Voor de uitslag van de strijd om de zes studentenzetels in de Universiteitsraad werd met spanning tegemoet gezien. Ook al omdat er rivalen vanuit Koko in aantocht waren had de NSEM zwaar geschut in stelling gebracht om de zetels te veroveren. Zelfs Richard Starmans, die in december werd weggestemd als voorzitter van de raad, waarna een ernstige crisis ontstond, werd op de NSEM-lijst geplaatst. Starmans heeft de test met glans doorstaan: hij werd gekozen als eerste, gevolgd door drie andere kandidaten van de NSEM. Maar de twee resterende studentenzetels zijn in handen gevallen van de 'tegenkandidaten' uit Koko-kringen.

Richard Starmans is redelijk tevreden over de uitslag van de verkiezingen, ook al had hij op meer succes voor de NSEM gehoopt. 'Maar we hebben nu een prima klup mensen in de verschillende raden, goed gespreid over de fakulteiten. Alleen jammer dat Peter Hilderink niet is gekozen, dat was onze grote man voor studentenvoorzieningen.' Ziet hij het grote aantal stemmen dat hij heeft behaald nu als een motie van vertrouwen van de kiezers na de motie van wantrouwen die

hem dwong de voorzittershamer neer te leggen? 'Ja, ik zie dat toch wel als een blijk van vertrouwen. Alleen is het vervelend dat Luc de Witte pas op de vierde plaats gekozen is, terwijl hij toch als beleidsassistent van dezelfde affaire het slachtoffer is geworden als ik, alleen is dat met minder publiciteit gepaard gegaan.'

Starmans wil nog niet loslaten of hij zich opnieuw kandidaat wil stellen voor het voorzitterschap van de raad: 'Daar heb ik nog niet zo over nagedacht. Dat moet ik eerst met 'n paar andere mensen bespreken'. Maar de meerderheid die indertijd voor de motie van wantrouwen heeft gestemd zit er nog steeds. Is het dan niet realistischer om het voorzitterschap te vergeten? 'Die meerderheid zit er nog steeds, dat klopt. Maar daar zitten ook mensen tussen die achteraf gezegd hebben dat ze zich nog wel eens hadden bedacht als ze geweten hadden hoe ze zich hadden laten gebruiken.'

De reden waarom de NSEM indertijd samen met Richard Starmans de universiteitraad verliet was het gebrek aan democratisch gehalte in de besluitvorming. Is dat plotseling op een bevredigd peil gekomen voor de NSEM? Starmans: 'Het is zeker nog lang niet verbeterd zoals wij dat zouden willen. Aan de andere kant heeft de NSEM zich intussen veel duidelijker geprofileerd met expliciete doelstellingen een programma. Een van de manieren om die doelstellingen te verwezenlijken is natuurlijk in een raad te gaan zitten. We hopen dat het daar nu beter gaat wat betreft het democratisch functioneren. En er zijn al zekere verbeteringen verwezenlijkt, zoals het sprekerskwartier en de verspreiding van de agenda's. Ik geloof dat men toch wel een les geleerd heeft van de crisis. Verder is natuurlijk ook een positief punt dat de crisis partijvorming in de hand heeft gewerkt.'

Als Starmans zich opnieuw kandidaat stelt voor het voorzitterschap van de U-raad, zal hij het waarschijnlijk moeten opnemen tegen Hans Adriaanse, de huidige interim-voorzitter. 'Ik heb de zaak nog in overweging', zegt Adriaanse, die overigens laat doorschemeren dat de beslissing eerder positief dan negatief zal uitvallen. Overigens is hij erg te spreken over het feit dat de raad in september praktisch weer op volle sterkte kan aan-

Uitslagen verkiezingen

Universiteitsraad

a. Geleding Wetenschappelijk Personeel (2 zetels, 1 kandidaat)

Gekozen: *Karl Dittrich*

b. Geleding Niet-Wetenschappelijk Personeel

— algemene diensten (1 zetel, 3 kandidaten)

Gekozen: *Juliette Creemers*

Niet gekozen: *Coen van der Gugten, Wil van Braam.*

— fakulteiten (1 zetel, 1 kandidaat)

Gekozen: *Johan van Dongen*

Geleding studenten

(6 zetels, 10 kandidaten)

Gekozen (in volgorde van aantal behaalde stemmen): *Richard Starmans, Marius Vaags, Arja ten Thije, Luc de Witte* (allen NSEM), *Mirjam van Rozendaal, Michella Nieuwlands.*

Niet gekozen: *Peter Hilderink en Eric Noorthoorn*, (beiden NSEM), *Rein Rutten en Ron Hendrix*

Fakulteitraad Geneeskunde

a. Geleding Wetenschappelijk Personeel (6 zetels, 9 kandidaten)

Gekozen (in volgorde van aantal behaalde stemmen): *J. de Haan, J. Drukker* (beiden Basislijst), *Tom Rijntjes, Marius Romme, J. Greep* (Basislijst) en *G. Tangelder* (Basislijstz).

Niet gekozen: *E. Marres, J. Arends*, (beiden Basislijst) en *Pim Dassen.*

b. Geleding Niet-Wetenschappelijk Personeel (3 zetels, 4 kandidaten)

Gekozen: *Kees Ruissen, J. Lambregts en Herman Baars.*

Niet gekozen: *Wil Debie*

c. Geleding Studenten (3 zetels, 5 kandidaten)

Gekozen: *Piet Portegijs* (NSEM), *Arjan van den Hurk en Sjoerd Kaarsemaker.*
Niet gekozen: *Paul de Vos* (NSEM) en *Peter Engelen.*

Raad Algemene Fakulteit

Geleding Studenten (3 zetels, 5 kandidaten)

Gekozen: *Roos Bal, Pieter Liederkerken* (beiden NSEM) en *Djoeke van Dale.*

Niet gekozen: *Wim Matser* (NSEM) en *Katinka de Vries.*

treden: 'We hebben binnen de raad door de afwezigheid van de studentenfractie tegenstellingen en daardoor dynamiek gemist. Gelukkig zijn de studenten nu weer terug in de raad. Ik heb het altijd zeer betreurd dat ze zijn opgestapt en ik heb geprobeerd het niet zover te laten komen. Ik ben blij dat ze er weer bij zijn, ook de oude strijdmakkers met hun bestuurlijke ervaring, en ik hoop en geloof ook dat we weer functioneel kunnen samenwerken. Ik hoop ook dat de tendens van de laatste maanden zich doorzet dat de raad zich meer op hoofdlijnen is gaan concentreren. Het is natuurlijk wel leuk om als raadslid op details in te gaan, omdat je je dan beter kunt profileren, maar die neiging moet je onderdrukken, al blijft het natuurlijk oppassen dat je niet teveel aan het College van Bestuur gaat delegeren.' Als een andere positieve ontwikkeling van de laatste tijd ziet Adriaanse eveneens de partijvorming. 'Ik vind de Achterban een erg positief verschijnsel, niet als een bijdrage aan polarisatie maar omdat die groep het geleidingendenken doorbreekt.'

Adriaanse noemt het een verheugende ontwikkeling dat er in september vijf vrouwen in de raad zitting zullen hebben. Daarnaast ziet hij echter twee minder plezierige ontwikkelingen: 'Het is treurig dat er bij het wetenschappelijk personeel, maar één kandidaat te vinden was voor de twee vakante zetels. Je kunt wel zeggen dat onderzoek en onderwijs niet primair in de universiteitsraad behandeld worden, maar de supra-fakultaire functie van de raad begint nu echt gestalte te krijgen met de komende uitbreidingen van de universiteit. En ten

Vrijdag 4 juni: de uitslag van de verkiezingen wordt voorgelezen

tweede vind ik het bedenkelijk dat het opkomstpercentage niet groter is en hier en daar zelfs terugloopt, zoals bij de studentengeleding.'

Een opvallende verliezer bij de verkiezingen is Coen van der Gugten. Hij stapte in januari samen met de NSEM-studenten uit de raad omdat hij zich niet kon verenigen met de gang van zaken rond de motie van wantrouwen tegen Richard Starmans, maar stelde zich nu weer kandidaat om de kiezers te vragen wat zij van zijn handelwijze vonden en omdat hij zich kon vinden in de oprichting van de Achterban, die beoogt als klankbord en inspiratie voor gekozen vertegenwoordigers te fungeren. Van der Gugten heeft het echter moeten afleggen tegen zijn mededingster Juliette Creemers (ook

gelieerd met de Achterban) en Wil van Braam, zij het dat de verschillen minimaal waren. 'Ik kan niet precies verklaren waarom ik niet ben gekozen, maar ik ben bang dat dat komt omdat ik van de kiezers een zo duidelijke keuze heb gevraagd. Die wil men blijkbaar niet maken, men is bang voor polarisatie. Je kiest iemand omdat je hem of haar aardig vindt of goed kent, vandaar waarschijnlijk dat we alle drie rond de dertig procent zaten. Ik denk dat ik me gewoon vergist heb in de interesse van de kiezers voor duidelijke stellingnames. Dat zie je ook aan het opkomstcijfer van vijftig procent. Voor mij is het resultaat erg demotiverend, ik denk dat ik me nu meer ga richten op de gemeentepolitiek'.

JH

4

Rectificatie

In het artikel 'Ontwikkelingsplan 1983-1987 binnenkort in U-Raad', dat stond afgedrukt op pagina 11 van de vorige Observant, is een vervelende fout gesloten. Onder het tussenkopje 'Cluster Juridisch-Economische Wetenschappen' had moeten staan: 'Dit cluster is vrijwel ongewijzigd overgenomen uit het eerdere ontwikkelingsplan: Rechten, te starten in 1982, Economie (waarover op landelijk niveau nog wordt overlegd) en een opleiding tot Beleidsmedewerker'. In plaats daarvan stond onder het genoemde tussenkopje de tekst die had moeten staan onder de kop 'Cluster Informatiegerichte, Historische en Economische Wetenschappen'. Dat is dus het cluster waarvan wordt gezegd dat het bij de behandeling van het vorige ontwikkelingsplan in de raad op de meeste aarzelingen was gestuit, omdat het weinig concreet was ingevuld.

Verkiezingen 1982

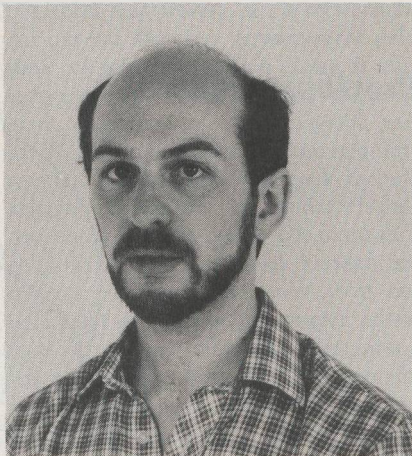
	Kieseenheid	kies-gerechtigden	aantal geldige stemmen	beschikbare zetels	aantal kandidaten	opkomst in procenten	opkomst in 1981	opkomst in 1980
Universiteit	a. wetenschappelijk personeel	356	185	2	1	62%	85%	—
	b. niet-wetenschappelijk personeel alg. diensten	269	135	1	3	50%	46%	—
	c. niet-wetenschappelijk personeel fakulteiten	223	117	1	1	58%	57%	—
	d. studenten	734	379	6	10	52%	59z9	61%
Fakulteitsraad Geneeskunde	a. wetenschappelijk personeel	284	199	6	9	71%	—	68%
	b. niet-wetenschappelijk personeel	174	115	3	4	67%	—	62%
	c. studenten	494	260	3	5	54%	45%	61%
Fakulteitsraad Algemene Fakulteit	a. studenten	240	125	3	5	54%	70%	—

Proefschrift Frits Prinzen

Hartinfarkt weer wat beter begrepen

Wetenschappelijk onderzoek is een beetje vergelijkbaar met een legpuzzel: de losse stukjes kunnen op zich best mooi zijn, maar ze krijgen een extra dimensie door het geheel waarin ze thuis horen. Het ene stukje onderzoek levert weer informatie voor een ander onderzoek, de resultaten van een stuk experimenteerwerk maken soms opeens een plaatje compleet of geven een beter totaal overzicht. Alle inspanningen tesamen brengen de mensheid weer een stukje verder op zijn speurtocht naar de waarheid.

Bovenstaand geldt zeker voor het werk wat Frits Prinzen in zijn proefschrift heeft beschreven. Zijn onderzoek naar de *'Gradients in myocardial blood flow, metabolism and mechanics across the ischemic left ventricular wall'* voegt weer een stukje toe aan het inzicht dat de wetenschap probeert te verkrijgen over het hartinfarct. De vrij moeilijke titel komt erop neer dat Frits experimenten heeft gedaan om na te gaan hoe het verloop is over de verschillende lagen, waaruit de hartspier bestaat, van de doorbloeding, de stofwisseling en de mechanica van de spier als deze zich in een toestand van gestoorde doorbloeding bevindt. Zo'n gestoorde doorbloeding kan bijvoorbeeld veroorzaakt worden door een kransslagader die verstopt is. Bij deze proefnemingen is uiteraard geen gebruik gemaakt van mense-harten maar van hondharten 'in situ'. Dat betekent dat de hond helemaal intact is, weliswaar onder narcose waardoor hij absoluut niets voelt, waarmee een zo goed mogelijke nabootsing van de werkelijke situatie te realiseren is. De afsluiting van de kransslagader gebeurt in dit geval opzettelijk door het bloedvat dicht te knijpen. (zie kader). Over de gevolgen voor de directe patiëntenzorg van zijn onderzoeksresultaten zegt Frits: 'Dit is duidelijk een experimentele studie, niet direct gerelateerd aan wat er met patienten gebeuren kan, maar in de eerste plaats bedoeld om een beter inzicht te krijgen in de processen die zich in zo'n situatie afspelen.' Het onderzoek is uitgevoerd onder de paraplu van het Hoofdproject Hart- en Vaatziekten waarin allerlei onderzoek gedaan wordt naar oorzaken, gevolgen, opsporing en behandeling van deze aandoeningen, en Frits heeft bij zijn experimenten weer gebruik gemaakt van de uitkomsten van andere proef-

Frits Prinzen

schriften, zoals dat van T. Aarts, die een rekenkundig model heeft gemaakt om

de mechanica, met andere woorden de pompfunctie van het hart, te beschrijven. Op zijn beurt zijn de resultaten van Frits weer een aanzet tot nieuwe onderzoekprojecten die zich zullen bezighouden met de stofwisseling en mechanica van de hartspier en met de bescherming ervan tijdens openhart-operaties.

Hoewel soortgelijk onderzoek elders in de wereld natuurlijk ook wordt verricht, onderscheidt het werk van Frits zich toch duidelijk op een aantal punten. Door anderen uitgevoerde experimenten zijn vaak met geïsoleerde hondharten gedaan, dat wil zeggen dat het hart verwijderd is uit het lichaam van de hond, en kunstmatig in leven wordt gehouden met een soort hart-long-machine om de doorbloeding van het hart in stand te houden.

Daardoor ontstaan allerlei afwijkingen van de normale situatie die het interpreteren van de resultaten bemoeilijken. Een tweede sterk punt is dat bij deze experimenten een groot aantal metingen van verschillende soort tegelijkertijd zijn gedaan; er is gekeken naar de doorbloeding van het stuk hartspierweefsel, naar

Departement wil universiteit aan de (eerste) lijn houden

Het College van Bestuur heeft op 17 mei van de minister van Onderwijs en Wetenschappen te horen gekregen dat de universiteit dit jaar en de komende jaren bij iedere planvorming expliciet moet aangeven op welke wijze de oorspronkelijke uitgangspunten van de medische faculteit daarin aandacht krijgen. De minister (van Kemenade was toen nog aan het bewind) schrijft dat zijn vraag voortkomt uit ongerustheid over de praktische uitvoering van de uitgangsfilosofie die wordt gekenmerkt door 'de intense relatie tussen de opleiding van artsen en met name de eerste-lijns-gezondheidszorg'.

Van Kemenade, die de ondertekening van de brief heeft opgedragen aan de directeur-generaal voor het Hoger Onderwijs, dr. R.J. in 't Veld, schrijft dat hij uit openbare informatie de indruk heeft gekregen dat in de praktische uitvoering van de basisfilosofie 'geleidelijk het specifiek eigene van de opleiding meer naar de achtergrond verdwijnt'. Om die indruk ontzenuwd te zien vraagt hij het College van Bestuur 'bij alle dit jaar en de komende jaren tot stand te brengen planvorming expliciet nader vorm te geven aan de eigen onderwijsfilosofie van de medische faculteit. Dit houdt in dat alle aanzetten tot fysieke planning, of dit nu het kroondocentenplan, het ontwikkelingsplan of de planvorming ten aan-

zien van het academisch ziekenhuis is, een duidelijke relatie vertonen met die oorspronkelijke filosofie van waaruit de medische faculteit is ontstaan. Ik zou het zeer op prijs stellen indien U mij, kan het zijn op korte termijn, wilt informeren over de thans in gang zijnde planactiviteiten bij Uw instelling en de waarborg daarin van het vasthouden aan de oorspronkelijke conceptie van Uw medische faculteit', aldus de minister.

Volgens de voorlichtingsdienst van het ministerie, die op ons verzoek de achterliggende motieven van deze brief is nagegaan, heeft het verzoek van de minister alles te maken met de nieuwbouw van het Akademisch Ziekenhuis. 'Uit de plannen voor het nieuwe Akademisch Ziekenhuis is hier de indruk ontstaan dat er een verschuiving dreigt plaats te vinden in de basisfilosofie. In plaats van een konventioneel ziekenhuis met veel specialismen en een grote zuigkracht op de regio zou er in Maastricht een ziekenhuis komen waar de nadruk meer ligt op samenwerking met de huisartsen. Op die manier zou je veel goedkoper kunnen werken dan met een konventioneel akademisch ziekenhuis'.

Het College van Bestuur heeft de brief inmiddels doorgestuurd naar de Ontwikkelingscommissie met een verzoek om commentaar.

JH

de stofwisseling die daarin plaats vindt, en tegelijkertijd ook naar de pompfunctie van dat stuk van de hartspeer. De vergelijking van al deze resultaten met elkaar levert een veel completer beeld dan tot nu toe mogelijk was. Een ander bijzonder aspect is het onderzoek naar de verschillende lagen waaruit de spierwand is opgebouwd; dat is juist klinisch ook van belang omdat bekend is dat bij een hartinfarkt de binnenste lagen van het hart het meest zijn aangetast en de buitenste minder te lijden hebben van een verminderde bloedtoevoer. De resultaten wijzen erop dat de pompfunctie van de buitenste lagen afgeremd worden door de onvoldoende samentrekking van de binnenste lagen. Eén van de valkuilen bij dit soort modelstudies is de mate waarin je de uitkomsten kunt toepassen op de werkelijke situatie in een mensenhart. 'In principe doet een hondehart hetzelfde als een mensenhart en dat is bloed rondpompen, en ook de grootte van de hartprestatie zoals het hartritme en de bloeddruk, is goed vergelijkbaar. Een groot verschil bij dit soort infarktstudies is wel dat het hondehart een groot vermogen heeft om de gestoorde bloedtoevoer via andere wegen, zogenaamde collateralen, te compenseren. Bij de mens is dat vermogen veel geringer; door een speciale regeltechniek te gebruiken hebben we dit compensatiemechanisme bij het hondehart kunnen corrigeren.' Een ander verschil waarmee rekening gehouden moet worden is dat bij de experimenten een gezonde hond wordt gebruikt, terwijl het hartinfarkt bij een mens vaak het gevolg is van een langer bestaande aandoening aan harten bloedvaten, zogenaamde arterosclerose. Terughoudendheid bij het algemeen toepasbaar verklaren van resultaten is bij dit soort studies een eerste vereiste.

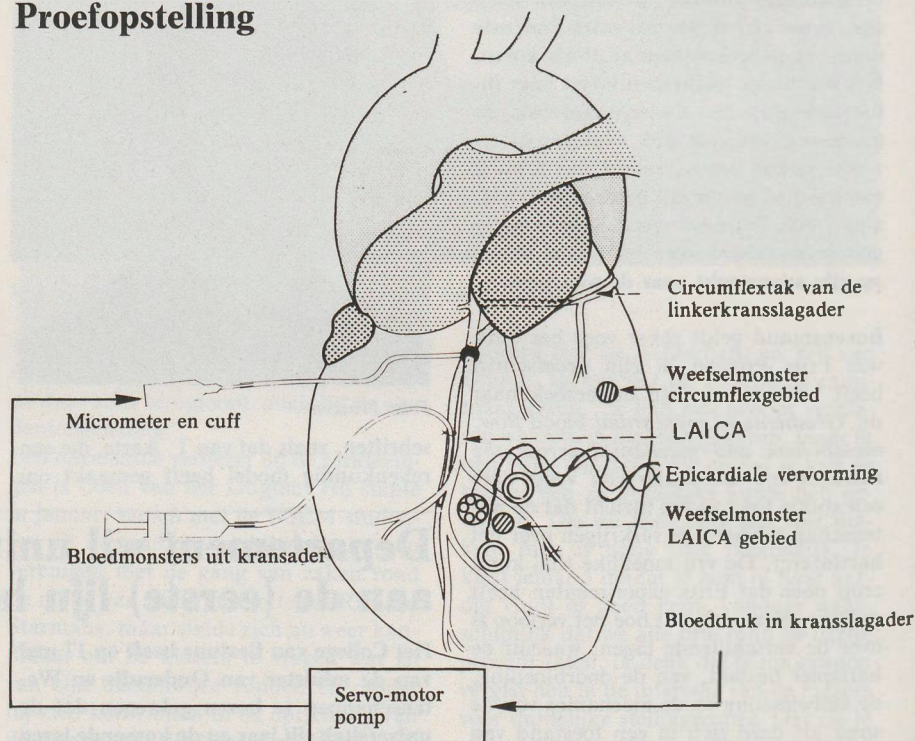
Matrix-organisatie

Volgens de promovendus is zijn onderzoek een goed voorbeeld van de effectiviteit van de onderzoeksstructuur zoals die aan onze instelling wordt toegepast. Vanuit verschillende vakgebieden zoals de biochemie, de fysiologie, de biofysica, zijn bijdragen geleverd aan de totstandkoming van de uiteindelijke resultaten. Frits neemt wat vooropleiding betreft een enigszins uitzonderlijke plaats in tussen onderzoekers die je meestal bij dit soort werk in de Medische Faculteit tegenkomt; hij is namelijk van huis uit Medisch Bioloog, een opleiding die tot nu toe nog niet veel afgestudeerden heeft voortgebracht. Frits is ervan overtuigd dat een dergelijke opleiding een minstens zo goede of zelfs betere startpositie geeft bij dit soort werk als een artsenop-

leiding. Een medisch bioloog heeft in zijn opleiding een belangrijk stuk praktisch experimenteerwerk zitten wat bij biomedisch onderzoek van onschatbare waarde is. Hij verwacht dan ook dat bin-

nen niet al te lange tijd meer mensen met een dergelijke opleiding hun plaats zullen vinden aan Medische Faculteiten en in ander fundamenteel geneeskundig onderzoek. **K.R.**

Proefopstelling

In volledig verdoofde honden met geopende borstkas werd een opblaasbare ring (cuff) geplaatst om de afdalende tak van de linker kransslagader (LAICA). Wanneer de cuff opgeblazen wordt ondergaat de LAICA een vernauwing waardoor de bloedstroom door dit bloedvat afneemt. De bloeddruk in LAICA, gemeten achter de vernauwing, werd constant gehouden door een servo-systeem (een automatische regelkring). Deze bloeddruk werd gemeten met behulp van een kleine catheter (een heel dun buisje) geplaatst in een zijtakje van de LAICA. Voor het bepalen van de stofwisselingsprocessen in de hartspeer werd bloed afgenomen uit de kransader die bloed afvoert uit het gebied dat door de LAICA van bloed wordt voorzien. Verder werden weefselmonsters genomen van verschillende lagen van de wand van de linkerkamer. De verkorting van de spiervezels (een maat voor de 'gezondheids' toe-

stand van de spier) in de binnenste en buitenste lagen van de wand van de kamer werd berekend uit gegevens van de vervorming van het epicard. Dit laatste is het buitenoppervlak van het hart en die meting werd verricht met een inductief afstandsmeetsysteem dat op de buitenkant van het hart was geplaatst. De doorbloeding van de verschillende lagen is gemeten met zogenaamde microsferen. Dit zijn hele kleine plastic bolletjes van ongeveer 15 μm (15 miljoenste meter) die heel licht radioactief gemaakt zijn. Deze bolletjes worden in de bloedstroom ingespoten waar ze zich vermengen met het bloed. Doordat ze groter zijn dan de haarvaten, lopen ze vast in de weefsels; het aantal vastgelopen microsferen in een stukje weefsel is dan evenredig met de bloedstroom naar dat weefsel. Het aantal bolletjes kan eenvoudig met radioactiviteit-meetapparatuur worden bepaald. **K.R.**

Kwaliteit bepalend voor financiering

Konkurrentieslag om geld voor onderzoek kan beginnen

Komend jaar wordt een begin gemaakt met het toekennen van gelden voor universitair onderzoek op basis van taakverdeling en kwaliteitsbeoordeling. Kort voor zijn vertrek uit Den Haag heeft minister van Kemenade een bedrag van vijftig miljoen gereserveerd voor de eerste fase van deze 'voorwaardelijke financiering'. Dat bedrag zal geleidelijk oplopen tot 400 à 500 miljoen gulden in het jaar 1990. Vanaf 1985 kunnen instellingen met een als ondermaats beoordeeld onderzoekprogramma financieel gekort worden, waarbij personele konsekventies als ontslag niet kunnen worden uitgesloten, aldus de ex-minister.

Het stelsel van de voorwaardelijke financiering van onderzoek maakt deel uit van een geheel vernieuwde wijze van financieren van universiteiten en hogescholen. Tot nu toe wordt de hoeveelheid geld, die een instelling krijgt toegewezen, bepaald aan de hand van het aantal studenten dat bij haar aanklopt om onderwijs. Hoe meer studenten, hoe groter de onderwijslast, hoe groter het recht op geld en ruimte voor onderzoek, luidt de redenering. Dat wil overigens niet zeggen dat de universiteit binnenshuis verplicht is dezelfde norm te hanteren bij het verdelen van de toegewezen financiën. In Maastricht bijvoorbeeld wordt geld voor onderzoek bijna alleen toegewezen op basis van een kwalitatieve beoordeling van een onderzoeksproject.

Het nieuwe financieringsmodel, waarover de minister en de instellingen op 28 mei in grote lijnen overeenstemming hebben bereikt en dat wordt aangeduid als het Plaatsen-Geld-Model, houdt meer rekening met de specifieke taken van elke instelling. Het is daarom meer 'taakgericht' dan het vroegere model, dat uitsluitend 'normgericht' was. In het PG-model wordt de rijksbijdrage gesplitst in een A-deel en een B-deel. Het A-deel blijft normatief berekend op basis van studentenaantallen en onderwijsstaken. Daarin wordt het onderwijs- en beleid-ondersteunend onderzoek ondergebracht (het A-1 deel) en verder kan een initiatiefrijke instelling daarbinnen een eigen beleidsruimte creëren (het A-2 deel) voor veelbelovend onderzoek, dat te zijner tijd in aanmerking kan komen voor en beschermd plaatsje in de voorwaardelijk gefinancierde hoek, het B-deel. Juist omdat dat B-deel niet norma-

tief wordt toegewezen, valt te verwachten dat om het daarvoor gereserveerde geld flink geknokt gaat worden tussen de universiteiten onderling en het departement. Want door zoveel mogelijk van het B-geld te bemachtigen kan een universiteit relatief veel onderzoek in huis krijgen zonder dat de onderwijsstak daaronder hoeft te lijden. Die extra-mogelijkheden voor onderzoek kunnen behoorlijk aantikken, wanneer men bedenkt dat de genoemde bedragen alleen voor de wetenschappelijke bemanning van projecten is bestemd. Aangenomen dat een WP-plaats gemiddeld een ton kost dan zullen volgend jaar 500 wetenschappers op een B-plaats zitten en over acht jaar 4000 à 5000. Een team van medewerkers dat binnen een B-project werkt, kan zeker vijf jaar rekenen op voldoende financiële steun en vrijwaring van bezuinigingen. Als na verloop van de termijn de voorwaardelijke financiering wegvalt, kan de universiteit kiezen voor stopzetting van het project of het terugbrengen naar de A-financiering, die immers niet voorwaardelijk is. Overigens is al uitgemaakt dat de fluctuaties in de toewijzing van B-gelden per instelling per jaar niet meer dan twee procent van het WP mogen bedragen.

Ontwikkelingsplannen

Voor de eerste ronde van het gevecht om de voorwaardelijke financieringsgeldten heeft van Kemenade de universiteiten gevraagd om nog deze maand in de ontwikkelingsplannen indicaties te geven over de aanvragen die ieder denkt in te dienen. In september verwacht zijn opvolger Deetman dan meer uitgewerkte aanvragen. Op de lijsten met onderzoeksprojecten (de minister spreekt consequent van taakstellingen) moeten enkele toetsingsgegevens worden aangereikt. Bij elk onderdeel moet bijvoorbeeld vermeld staan wat volgens vakgenoten het wetenschappelijk prestige is van de onderzoekers; wat de wetenschappelijke betekenis en het maatschappelijk belang van het onderzoek zijn en in hoeverre het is afgestemd op soortgelijk onderzoek bij andere instellingen. Tenslotte moet worden aangegeven welke kosten met het onderzoek zijn gemoeid en hoe het binnen de instelling zelf wordt beschermd.

Optimistisch

Binnen de RL met haar projektgebonden

onderzoekorganisatie is er reden om optimistisch te zijn over de afloop van de eerste ronde. Maastricht heeft een aanzienlijke voorsprong op de meeste konkurrenten, omdat men hier zonder al te veel moeite een lijst van onderzoeksprojecten kan ophoesten. Andere universiteiten die sterk zijn blijven vasthouden aan de autonomie van de vakgroepen moeten eerst het vaak versnipperde onderzoek gaan inventariseren en vervolgens proberen er lijn in te brengen. De minister wil immers in de aanvangsfase van het nieuwe financieringsstelsel aandachtsvelden, thema's en programma's op zijn buro krijgen. Op de duur wil hij de taakstellingen baseren op programma's, dat wil zeggen verzamelingen van samenhangende projecten, waaraan op een bepaald moment op een specifieke vastgelegde wijze door een onderzoekseenheid wordt gewerkt, dan wel waartoe die onderzoekseenheid het voornemen heeft. De manier waarop het Maastrichtse onderzoeksbeleid is georganiseerd, zorgt ervoor dat dergelijke programma's gemakkelijk zijn op te stellen. Wat heeft van Kemenade nu willen bereiken met deze voorwaardelijke financiering van onderzoek? In zijn Beleidsnotitie Voorwaardelijke Financiering zegt hij: 'Centraal staat, dat het bij voorwaardelijke financiering moet gaan om onderzoek van bijzondere wetenschappelijke betekenis en/of maatschappelijk belang waaraan de minister van Onderwijs en Wetenschappen, tevens belast met de coördinatie van het wetenschapsbeleid, vanuit zijn zorg voor de wetenschapsbeoefening als zelfstandig object van beleid extra aandacht wil geven.' Daarbij noemt hij verder de doelstellingen uit de BUOZ-nota: verbetering van de kwaliteit en een betere landelijke taakverdeling tussen de instellingen onderling. Het nieuwe stelsel en de drie motieven geven de minister echter ook middelen in handen om andere voor-nemens uit te voeren. Hij (een instelling althans) kan er slecht onderzoek mee opsporen en stopzetten, overlappingen kunnen eruit gehaald worden en taken kunnen op elkaar worden afgestemd. Een bijkomend effect is dat de onderlinge rivaliteit wordt aangewakkerd. Maar de minister kan nu ook gemakkelijker overgaan tot samenvoeging van fakulteiten, studierichtingen of vakken, zoals hij vorig jaar aankondigde bij de presentatie van zijn bezuinigingsplannen. Al met al hebben de universiteiten welwillend meegewerkt aan de voorwaardelijke financiering. Blijkbaar hebben de kwaliteitsverbeterende effecten het gewonnen van de angst voor verlies van autonomie.

J.H.

'Medische Fakulteit dreigt b

Starmans & de Witte beschrijven

In 1979 is in Maastricht de groep GOGEM, het 'Gemeenschappelijk Overleg Gezondheidszorg Maastricht', opgericht door mensen uit de gezondheidszorg en de universiteit die zich bezorgd maakten over de ontwikkeling van de vernieuwende ideeën waarmee de Medische Fakulteit Maastricht van de grond was gekomen. Vooral de bouwplannen voor het Akademisch Ziekenhuis en het functioneren van het Medisch Regionaal Centrum waren voor GOGEM redenen tot die bezorgdheid. Om steun te verwerven voor zijn werk schreef de groep in 1980 een open brief aan een groot aantal mensen die actief zijn in de gezondheidszorg. In die brief werd adhesie gevraagd voor de stelling dat een Akademisch Ziekenhuis, gebouwd volgens traditionele normen, niet zou bijdragen tot verwezenlijking van de oorspronkelijke doelstellingen van de medische fakulteit. Er kwamen enkele honderden brieven ondertekend terug, aldus Leon Segers, die gewoonlijk optreedt als woordvoerder van GOGEM ('omdat ik niet in de gezondheidszorg werk en dus ongebonden ben'). 'Het succes van die actie was voor ons een belangrijke steun om verder te gaan. Dat kan ook gezegd worden van de uitspraken van de External Review Committee, die mede op ons initiatief in april vorig jaar nog eens bijeen gekomen is. Ook van hen ondervinden we een belangrijke steun, omdat zij net als wij van mening zijn dat een Akademisch Ziekenhuis volgens de plannen die er nu liggen alleen maar de doodssteek kan zijn voor de vernieuwingsbeweging die in Maastricht op gang was gezet.'

Een belangrijk initiatief van GOGEM is het plan voor het op-

zetten van een Communicatiecentrum dat zou moeten dienen om diverse ontwikkelingen in de regio op het gebied van de eerstelijns gezondheidszorg met elkaar in contact te brengen, te versterken en ze zo dienstbaar te maken aan de ontwikkelingen die nodig zijn om de fakulteit een vruchtbaar uitgangspunt te geven. Maar volgens Segers stuit de oprichting van het Centrum nog op moeilijkheden omdat Gedeputeerde Staten en het ministerie van Volksgezondheid nog met elkaar in de clinch liggen over de burokosten. Dat houdt voorlopig de beslissing tegen over de financiering van de negen medewerkersplaatsen die men nodig denkt te hebben voor de bemanning van het centrum.

De meest recente activiteit van Gogem is het uitbrengen van een historisch overzicht van wat er is gebeurd met de vernieuwingsgedachten achter de medische fakulteit. De ontwikkeling van de plannen voor een Akademisch Ziekenhuis dienen daarbij als perspectief en dat zal zeker niemand verbazen die de achtergronden kent van de auteurs, Richard Starmans en Luc de Witte. Hun namen duiken overal waar verzet geboden wordt tegen de bouwplannen van het ziekenhuisbestuur op. Voor de voorzitter van dat bestuur, drs. J. Verheij, was dat zelfs de aanleiding om hen de twee studenten te noemen, waartoe het verzet tegen de bouwplannen zich beperkt. Dat er in bredere kringen anders gedacht wordt over het Akademisch

Richard Starmans en Luc de Witte

Er hangt binnen de universiteit een stemming van: er is niets meer aan te doen, er komt een nieuw Akademisch Ziekenhuis, het enige wat je nu nog te doen staat is om daarin zoveel mogelijk van je wensen zien te verwezenlijken. Is het geen achterhoedegevecht als je nu nog gaat zeggen dat er geen ziekenhuis van deze opzet gebouwd mag worden?

Luc de Witte: 'Dat staat niet in ons rapport. Wat er wel in staat is, dat als de universiteit en de fakulteit beslissen dat er een dergelijk ziekenhuis moet komen, zij impliciet allerlei oorspronkelijke doelstellingen verlaten.'

Richard Starmans: 'Je kunt je wel afvragen of het niet positiever is om mee te gaan denken over de invulling van het plan. Maar er zijn helemaal geen nieuwe gedachten over de invulling. Het wordt

gewoon een traditioneel academisch ziekenhuis. We zitten op een spoor dat volstrekt doodloopt. Bovendien bedreigt het plan de uitgangspunten van de fakulteit op een manier die volstrekt onherroepelijk is.'

Leon Segers: 'Je kunt twee kanten op. Als je ervan uitgaat dat het ziekenhuis er komt, dan is het doel van het GOGEM-rapport om duidelijk aan te geven dat op dit moment een cruciale stap wordt gezet en dat ligt dan vast voor de geschiedenis. Maar als de beslissing nog niet definitief genomen is — en volgens ons zijn er nog zeker twee momenten waarop beslist moet worden — dan kunnen er binnen de fakulteit of in de regio alsnog mensen opstaan die zich druk maken over die beslissing'.

Hoe analyseren jullie de manier waarop de basisfilosofie het onderspit heeft moeten delven tegen de blijkbaar sterkere tegenkrachten?

Starmans: 'Het is zowel het een als het ander. Er zijn tegengestelde krachten aan het werk geweest, maar ook de krachten die bestemd waren om de oorspronkelijke plannen uit te voeren, hebben onvoldoende kansen gekregen en hadden misschien ook onvoldoende mogelijkheden in zich.'

Segers: 'Je kunt ook zeggen dat de structuren die door de overheid zijn opgelegd een behoorlijke hinderpaal zijn geweest voor de uitbouw van de fakulteit op basis van de basisfilosofie. Zie bijvoorbeeld de politiek van de twee betrokken ministeries, Onderwijs en Volksgezondheid. Ze hebben allebei een eigen beleid gevoerd zonder dat op elkaar af te stemmen. Tot op dit moment is het beleid van die twee ministeries tegenstrijdig. De extra-gelden die voor de akademisering ter beschikking worden gesteld, worden op dit moment uitsluitend door Volksgezondheid toegewezen, terwijl je zou moeten zeggen: als een universiteit een medische fakulteit wil geven die gebaseerd is op het regionale gebeuren in de gezondheidszorg, met daarin die fakulteit als partner, dan moet je ervoor zorgen dat de regio op zodanige wijze is georganiseerd dat je die fakulteit er in kunt laten draaien. Aan de ene kant kun je zeggen: Volksgezondheid heeft niet gezorgd voor structuren waarbinnen de fakulteit zijn

ig bestaansrecht te verliezen'

hrijen historie van ziekenhuisplan

Ziekenhuis, heeft Verheij nog zeer onlangs moeten ervaren toen de Ondernemingsraad van het Ziekenhuis Annadal stevig verzet tegen de nieuwbouwplannen aantekende.

Voor GOGEM was het geen enkel bezwaar om bij Starmans en de Witte aan te kloppen voor het schrijven van het rapport dat de titel 'Over het Academisch Ziekenhuis Maastricht gesproken' heeft meegekregen. 'Overal krijg je te horen: het zijn altijd Starmans en de Witte, altijd dezelfde. Wat wij nodig hadden was een historisch overzicht, een goed dokument over het verleden, en wie kan dat nou beter maken dan mensen die zo goed in de materie zijn ingewerkt. En wat de merites van het rapport betreft: je mag rustig kijken of dat het stempel van de Witte en Starmans draagt, of hun bronnen goed geciteerd zijn en welke die bronnen zijn', zegt Leon Segers daarover.

Wat dat betreft heeft Segers gelijk: als historisch overzicht zit het stuk erg degelijk in elkaar en levert het nuttig materiaal op voor wie zich nog eens de voorgeschiedenis van het ziekenhuis voor de geest wil halen. Slechts hier en daar is voor ingewijden de betrokkenheid van de auteurs bij de geschiedenis te merken, als zij het niet kunnen nalaten de feiten van commentaar te voorzien.

Overigens zit aan de totstandkoming van het rapport nog een tamelijk kwalijke geschiedenis vast. GOGEM had zich bij zijn opdracht weten te verzekeren van de steun van de Stichting In-

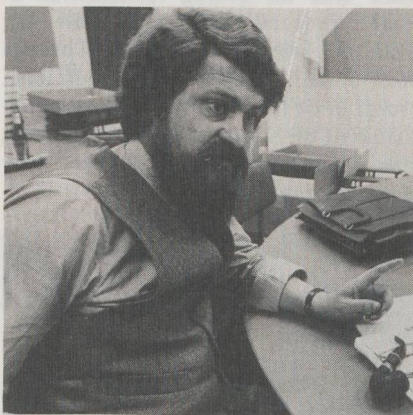
draai kan vinden en aan de andere kant heeft Onderwijs niet gezorgd voor het geld dat daarvoor nodig is.'

Zijn daar dan ooit goed onderbouwde verzoeken voor gedaan?

Starmans: 'Daar hebben wij niets van gevonden in de stukken. Wat je wel tegenkwam waren ontwikkelings- en formatieplannen, waarin je een forse toename kon zien van het klinisch personeel, een medische staf met praktisch alle specialismen en de daarvan afgeleide overige voorzieningen. Oorspronkelijk waren er drie 'spidermen' voorzien, kroondocenten, die de relatie naar de regio gestalte zouden geven via algemene vakken als algemene chirurgie en huisartsgeneeskunde. Die zijn er nooit gekomen. Er stond wel een aanzet op papier, maar daar is nooit een vervolg aan gegeven.'

Ook de betrokkenheid van de universiteit van het MRC is volgens jullie rapport op een mislukking uitgedraaid.

Segers: 'Van het MRC kun je wel zeggen dat ze een Werkgroep Eerste Lijn hebben, maar dat is de groep die het minste aan structuur tot stand heeft gebracht van allemaal. Het beleid van de fakulteit is niet eenduidig geweest. Het onderwijs is goed op poten gezet, dat heeft ook veel energie opgeëist, met name van groepen waarvan je de vermaatschappelijking van de fakulteit zou mogen verwachten. Men had er eerst toe moeten bijdragen dat de gezondheidszorg goed onderling samenwerkte en dan pas het onderwijs-

Leon Segers, woordvoerder van GOGEM

systeem moeten hervormen. De inhoud had uit de praktijk moeten komen. Maar de fout is geweest dat eerst alle aandacht is uitgegaan naar het onderwijssysteem en wat zeker zo belangrijk is, dat de klinici niet als één man hebben gestaan achter de verwezenlijking van een fakulteit zoals die in de basisfilosofie wordt bepleit. En ten derde is de foute beslissing genomen dat de fakulteit en het MRC van elkaar werden losgekoppeld. Het MRC had als doelstelling kunnen en moeten hebben het in samenwerking met de fakulteit ervoor zorgen dat er in dat veld een milieu gecreëerd werd dat het mogelijk zou maken het onderwijs er goed in te laten gedijen. Dat is niet gebeurd en dat heeft tot gevolg gehad dat een hoop van die organisatorische klussen op Huisartsgeneeskunde is afgeschoven. Bovendien missen zij de

teruniversitair Sociaal-Wetenschappelijk Onderzoek, het SISWO, via Laurent van der Maesen, aanhanger van GOGEM en hoofd van de sector welzijns- en gezondheidsonderzoek van het SISWO. De stichting zou de auteurs betalen, het rapport laten drukken en het ook uitbrengen als een SISWO-rapport. Toen dat binnen de universiteit bekend werd, is er actie ondernomen om daar een stokje voor te steken. De universiteit participeert namelijk in de stichting en financiert haar mee. Daaraan ontleende de rector van de universiteit, prof. dr. Coen Hemker, het recht om bezwaar aan te tekenen tegen deze gang van zaken. De stichting heeft zich niet te bemoeien met groepen als GOGEM, maar met de coördinatie van onderzoek binnen de universiteiten, was het bezwaar. Toen voelde de directeur van de SISWO zich genoopt om druk uit te oefenen op van der Maesen om het rapport niet onder SISWO-vlag uit te brengen. 'Daarop is er met vrij groot gemak een GOGEM-rapport van gemaakt,' zegt Segers, die betreurt dat er geen SISWO-naam aan verbonden mocht worden. 'Dat had er toch wel meer status aan gegeven en had de zaak meer in landelijk perspectief geplaatst, omdat SISWO al meer van die rapporten heeft uitgebracht.'

Beschikken de auteurs over aanwijzingen dat hun identiteit met de bezwaren vanuit de universiteit heeft te maken? Starmans: 'Ik denk dat het zeker niet is uitgesloten dat het onderwerp van het rapport daartoe heeft bijgedragen en ook wel de identiteit van de onderzoekers. Maar daar zijn geen concrete aanwijzingen voor.'

traditie waarover de klinici beschikten. Ik denk dat die klinici ook een deel van die traditie moeten loslaten. Dat staat ook in het rapport van de External Review Committee: klinici moeten leren zich af te vragen wat zij kunnen betekenen voor het tot stand brengen van een gezondheidszorg die steunt op de eerste lijn. Men richt zich alleen op wat zich aanbiedt in de kliniek en dat is denk ik te weinig voor een fakulteit als deze.'

Een van de konklusies van jullie rapport is dat de fakulteit haar bestaansrecht verliest als zij de basisfilosofie niet kan verwezenlijken.

Starmans: 'Bij de start stond al vast dat er niet zo'n enorme behoefte meer was aan nieuwe opleidingscapaciteit. Het bestaansrecht lag in de andere kwaliteit van de opleiding.'

Segers: 'Deze fakulteit ligt geographisch slecht, moet je ook bedenken. Bovendien heeft zij een potentieel klein verzorgingsgebied, Zuid-Limburg. Door de late start heeft zij een achterstand ten opzichte van de andere, die al een heel bolwerk hebben opgebouwd in onderwijs, onderzoek en gezondheidszorg. Als deze fakulteit zich dus begeeft in een concurrentiestrijd met de andere, dan zal zij altijd een tweederangs instelling blijven. De enige mogelijkheid om deze fakulteit werkelijk wat voor de regio te laten betekenen, is er een andere fakulteit van te maken dan de andere.'

J.H.

Conferentie over anorexia en bulimia nervosa op 16 en 17 september

Eetstoornissen komen vaker voor dan men denkt

'Vermageren wordt altijd positief gewaardeerd. Er wordt veel over gepraat en over geschreven. Als de zomer nadert staat in de vrouwenbladen regelmatig een dieet dat de extra kilo's eraf zal doen vliegen. Menigeen verwacht er wonderen van: je wordt vast aardiger gevonden als je wat slanker bent', aldus Winny Weeda-Mannak, wetenschappelijk medewerker in de capaciteitsgroep medische Psychologie. Zij is voorzitter van het comité dat op 16 en 17 september in het kader van het Post Hoger Onderwijs RL een studieconferentie organiseert over eetstoornissen. De conferentie zal gehouden worden in Valkenburg.

De conferentie is bedoeld voor iedereen die in zijn werk met mensen met eetstoornissen te maken heeft, vaak zonder dat hij zich daarvan bewust is: huisartsen; specialisten als psychiaters, kinderartsen, internisten en gynaecologen; verpleegkundigen; diëtisten, maar ook gedragswetenschappers die zich met deze problematiek bezighouden. Studenten van universiteiten of hbo-opleidingen zijn ook welkom.

Eetaanvallen

Niemand staat er eigenlijk bij stil dat teveel vermageren of zeer onregelmatig eten slecht is. Doorgaan met afvallen beneden een bepaald gewicht verstoort — zeker op de lange duur — zoveel in het lichaam, dat men er uiteindelijk aan kan doodgaan. Het komt regelmatig voor dat mensen te veel afvallen, niet meer stoppen als ze hun ideale gewicht bereikt hebben. Dieethouden en vermageren is één uiting van het bezig zijn met het gewicht, eetstoornissen als de zogenaamde bulimia een andere.

Als in het begin van het proces van eetstoornis wordt ingegrepen, is er nog een grote kans op herstel. Hoe langer de ondervoeding duurt, hoe moeilijker het is een normale toestand te bereiken.

Het probleem is: hoe merk je dat iemand zijn vermagering te ver aan het doorvoeren is? Tot nu toe slaagt men daar slecht in. Extreem ondergewicht is niet zo moeilijk waar te nemen, maar bij overgewicht of zelfs een normaal gewicht denkt men niet aan de mogelijkheid van bulimia.

De stoornissen die in de conferentie met name aan de orde zullen komen zijn anorexia nervosa en de eerder genoemde bulimia nervosa, al dan niet in relatie met obesitas (overgewicht).

Anorexia nervosa komt neer op zelfopgelegde ondervoeding. Bij bulimia is het eetgedrag ook gestoord: de bulimiapatiënt heeft regelmatig onweerstaanbare drang om te eten. Soms leidt dit tot overgewicht, maar ook wel tot grote gewichtsschommelingen. Het komt zelfs voor dat het gewicht normaal blijft. Degene die lijdt aan bulimia nervosa compenseert de eetaanvallen door misbruik van laxemiddelen, opwekken van braken, en perioden van extreem dieet houden. Ook dit gedrag verstoort de lichaamsprocessen in ernstige mate; het kaliumverlies t.g.v. veelvuldig braken leidt bv. al snel tot problemen. Bulimia wordt in de helft van de gevallen geconstateerd bij anorexia-patiënten. Beide aandoeningen komen veel vaker voor dan men zou denken.

Onweerstaanbare eetlust

Symptomen

Niet het eetgedrag maar andere symptomen maken dat de patiënten al in een vroeg stadium bij de dokter terecht komen. Vrouwen krijgen bv. al snel last van amenorroe, het wegblijven van de menstruatie. Dat kan al gebeuren vóór een periode van sterke vermagering. Bij jonge meisjes en vrouwen die met de pil gestopt zijn zegt de arts dan vaak dat dat vanzelf wel weer goed zal komen. Vrouwen die een kind willen begint men te

behandelen met middelen die menstruatie op gang moeten brengen. Op de rol die gewichtsverandering en eetgedrag spelen wordt geen acht geslagen. Of het probleem samenhangt met het gestoord eetgedrag wordt niet gevraagd; anorexia of bulimia worden niet herkend.

Zo mist in dit geval de huisarts of de gynaecoloog het moment waarop nog met relatief weinig middelen iets gedaan kan worden. Later in het proces — ook al wordt er een medische behandeling in gang gezet — loopt 10 tot 20% van de patiënten de kans om te sterven. Van de rest herstelt maar één derde volledig, één derde herstelt maar houdt klachten en van één derde verslechtert de toestand op den duur toch.

Aantallen

Naar de werkelijke aantallen lijdende aan anorexia nervosa moet men raden. Ter illustratie toch enige cijfers. In Engeland schat men dat 1 op de 100 meisjes van 16-18 jaar aan anorexia lijdt, Scandinavisch onderzoek spreekt men van 1 op 1000. Uit een Amerikaans onderzoek onder studenten blijkt 13% te lijden aan bulimia. Er zijn vrouwelijke en mannelijke anorexia en bulimia nervosa-patiënten, maar men schat het aantal vrouwen 10 maal zo hoog.

De mogelijke oorzaken die uiteindelijk leiden tot eetstoornissen kunnen heel verschillend zijn. De een 'slaat door' na een dieet, of na een ziekte die al tot vermagering heeft geleid. Bij anderen spe-

len psychische factoren een rol, zoals stress, angst of onzekerheid.

De opvatting, dat er altijd één reden is voor anorexia of bulimia blijkt onwaar. De aanleiding kan zeer complex zijn. Naarmate het ziekteproces langer duurt gaan de oorzaken zich zo met elkaar verweven dat behandeling moeilijk wordt.

Informatie over deelname van het congres: mw. M. Beekman, tel 888232.

Dienst Voorlichting
Janneke Leunissen-Rooseboom

AF-raad akkoord met curriculumplan

Sociale Gezondheidskunde

De raad van de Algemene Faculteit is op 25 mei akkoord gegaan met het voorgestelde curriculumplan voor de doctoraal-fase. Daarmee word de sluitsteen gelegd in het bouwwerk 'Eerste fase Sociale Gezondheidskunde'. In de democratische bestuursorganen bestaat nu overeenstemming over:

- doelstellingen van het onderwijs;
- de vormgeving volgens welke deze doelstellingen gerealiseerd worden;
- de organisatorische structuur en
- de mogelijkheid voor studenten om op basis van een ruim keuze-aanbod een afstudeerpakket 'à la carte' samen te stellen.

Vormgeving

Over de uitgangspunten werd op 30 maart overeenstemming bereikt. In de raad werden het raamplan voor het curriculum, een taakstelling voor de curriculum(plannings)groepen en het vormadvies van een speciaal in het leven groepen commissie goedgekeurd. Deze Vormadviescommissie (VAC), waarvan W. Wijnen, P. Thung, M. de Volder, T. Geerlings, E. v.d. Meulen en W. De Grave deel uitmaken, pleit ervoor de blokstructuur voor alle jaren van de eerste fase te handhaven. Elk jaar wordt dan ingedeeld in zes perioden van zes weken.

Het rooster dient zo te zijn opgesteld dat de student per periode van zes weken

kan kiezen uit een aanbod van drie onderwijsleereenheden (OLE's) rond thema's op het gebied van:

- de hoofdvakken (Gezondheidsvoorlichting en -opvoeding, Beleid en Beheer van gezondheidsvoorzieningen of Verplegingswetenschap)
- de verplichte bijvakken (Sociale Gezondheidskunde en Methoden en Technieken van wetenschappelijk onderzoek)
- de bijvakken naar keuze (binnen de faculteit of elders te doorlopen).

Het hierbij afgebeelde schematische curriculumplan voor het tweede jaar kan dit beeld wellicht verduidelijken.

Voorwaarde hierbij is, dat alle OLE's eenzelfde termijn van zes weken bestrijken (met gelijke aanvangs- en afsluitingsdatum). Alleen zo ontstaan schakelpunten, waarop van de ene naar de volgende OLE overgestapt kan worden. De commissie heeft voorts geadviseerd aan de 'Maastrichtse' onderwijskundige uitgangspunten vast te houden. Wekelijks zou er tenminste één taakgerichte groepsbijeenkomst moeten plaatsvinden. Daarnaast wordt de mogelijkheid geïntroduceerd om - naar keuze van de curriculumgroepen - andere onderwijsvormen zoals hoorcolleges, werkcolleges of practica aan te bieden. Een zo gevarieerd mogelijk aanbod geeft de student immers nog meer mogelijkheden zijn individuele leerweg in ale vrijheid te bepalen. De sterke nadruk die op zelfwerkzaamheid wordt gelegd vereist, dat

slechts een minimum aan contacturen wordt geprogrammeerd. Bij alle OLE's moet uitgegaan worden van 40 uur studeren per week.

Voorstellen

Hoe worden de voorstellen van de VAC nu praktisch ingevuld?

De propedeuse bestaat uit 6 onderwijsleereenheden. Daarvan worden de eerste drie zoveel mogelijk ingevuld volgens de 'Maastrichtse' vormgeving. Aldus kunnen de eerstejaars zich het werken in taakgerichte groepen eigen maken. Voor de volgende drie OLE's, die een inleiding in de hoofdvakken geven, kunnen alternatieve onderwijsvormen aangeboden worden.

In de drie jaar van de doctoraalfase doorloopt de student in totaal achttien OLE's. Uitgaande van een keuze-aanbod van drie thema's per periode betekent dit, dat de faculteit op den duur in de doctoraalfase 54 thema's moet aanbieden. Door uit dit aanbod steeds opnieuw te kiezen bepaalt de student zijn eigen afstudeerpakket. De keuzevrijheid wordt door een aantal randvoorwaarden wel enigszins beperkt. Beperkingen kunnen van roostertechnische aard zijn of opgelegd worden door het examenreglement, dat bepaalt dat de student in de doctoraalfase verplicht doorlopen moet hebben:

8 OLE's in het hoofdvak

7 OLE's in de verplichte bijvakken

3 OLE's in de bijvakken naar eigen keuze.

Tot de 8 OLE's, die voor het hoofdvak verplicht gesteld worden mogen desgewenst 2 eenheden Sociale Gezondheidskunde behoren, die dan als hoofdvak gelden.

SG als vierde hoofdvak?

Die laatste mogelijkheid is op uitdrukkelijk verzoek van het faculteitsbestuur aan het voorgestelde examenreglement toegevoegd. Dit leidt dan tevens tot de vraag hoe zich de verhouding van Sociale Gezondheidskunde tot de drie afstudeerichtingen of hoofdvakken in de laatste maanden ontwikkeld heeft. Jan Boots, die zich als voorzitter van de Onderwijscommissie de laatste maanden sterk met deze materie heeft beziggehouden, ziet het aldus. 'Je kunt Sociale Gezondheidskunde onmogelijk los zien van de drie hoofdvakken. Verplegingswetenschap, Beleid en Beheer en Gezondheidsvoorlichting en -opvoeding zijn als het ware geënt op de algemene stam, die Sociale Gezondheidskunde heet en die voor alle drie de vakken even relevant is. Hoewel de discussies nog gaande zijn is wel duidelijk, dat de drie varianten in de laatste maanden sterk naar elkaar zijn toege-

(vervolg op pagina 13)

Nominaal curriculumplan 2e jaar Sociale Gezondheidskunde

Naast elkaar aangeboden Onderwijsleereenheden per jaar

	a	b	c
Periode I	Verzorgingsstaat S.G.	Gezondheid en cultuur S.G.	Keuze-onderwijs
Periode II	Roken G.V.O.	Organisatie B.B.	Identiteit van het verplegen V.W.
Periode III	Voorzieningen en echelons S.G.	Verpleegproblemen V.W.	Keuze-onderwijs
Periode IV	Levensbeschouwing S.G.	Structuur en functioneren van de gezondheidszorg B.B.	Leren observeren, tevens stage M&T
Periode V	Redeneren M&T	Sexualiteit G.V.O.	Leren observeren, tevens stage M&T
Periode VI	Redeneren M&T	Keuze-onderwijs	Leren observeren, tevens stage M&T

Bonnefantencomplex toeristische trekpleister

De toeristische attractie onder de RL-gebouwen is ongetwijfeld het Bonnefantencomplex. Regelmatig staan groepen mensen voor het voormalige huis van de 'nuttigste inwoners van Maastricht', niet om naar het bordje 'Rijksuniversiteit Limburg' te kijken maar om de voorgevel uit het begin van de 18e eeuw te bewonderen.

Wat er met het Bonnefantenklooster gebeurd is sinds de eerste steen in 1626 gelegd werd, staat in onderstaand artikel uit de serie 'RL-locaties'.

De naam van het klooster is verwarrend, het gebouw is dan wel genoemd naar zijn eerste bewoonsters, maar dezen heetten officieel 'Zusters van de Orde van het Heilig Graf' of 'Zusters Sepulchrijnen'. Voor Maastricht waren zij echter de 'Bonnefantent'. Deze bijnaam hadden ze gekregen omdat ze vóór hun vestiging in Maastricht in het Luikse klooster 'Les bon Enfants' hadden gezeten. Op dit klooster werd oorspronkelijk onderwijs gegeven aan kinderen.

Landvoogdes

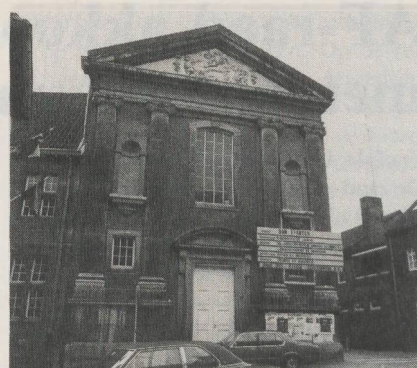
De zusters van het H. Graf kwamen in 1626 naar Maastricht. Ze stonden onder bescherming van de landvoogdes der Zuidelijke Nederlanden, Isabella, die het grootste deel van de bouwkosten van een nieuw klooster voor haar rekening nam. De zusters kozen voor hun huisvesting een plek uit die toen al een historische betekenis had. In de twaalfde eeuw stond daar het gerechtshof en grafelijk kasteel van het graafschap Vroenhoven. Na de omwalling van Maastricht in 1229 had het kasteel zijn langste tijd gehad; het kwam vlak achter de vesti-

gingsmuur te liggen. Vanwege de vele belegeringen was het gebouw binnen de kortste keren een puinhoop.

De bewoonsters van het Bonnefantenklooster hadden van het begin af aan ook flink wat te verduren. Nauwelijks waren ze in hun gloednieuw klooster getrokken of ze moesten al weer wijken.

Toen Frederik Hendrik in 1634 Maastricht innam, vluchtten ze uit vrees dat de Staten-Generaal het klooster voor enige tijd zou opheffen. In 1672 stond het klooster van de 'Bons Enfants' drie maal in brand. De schade was enorm, het heeft ruim 25 jaar geduurd voordat het klooster weer klaar voor gebruik was. De vernieuwing van de kerk liet nog langer op zich wachten, dit karwei kwam pas in 1710 af.

Het Bonnefantencomplex tijdens de restauratie

Kerk en klooster zijn op een rechthoekige binnenhof opgetrokken. De kerk kreeg een voorgevel met vier pilasters. Daarboven kwam een driehoekige gevelbekroning met een beeldhouwd reliëf van de Verrijzenis van Christus.

Verpleegsters

De zusters leidden een streng ascetisch leven. Ze hielden zich bezig met het opvoeden van de vrouwelijke jeugd. Met de ziekenverpleegsters van andere kloosters behoorden ze tot de nuttigste inwoners van de stad.

Onder het Franse bestuur werd het klooster in 1798 opgeheven. Het gebouw kreeg daarna de bestemming van kazerne. Aan de binnen- en buitenkant werd het een en ander veranderd. Zo verdwenen toren en andere kenmerken van een kerk.

Vrijwel de hele 19e eeuw heeft het pand een militaire functie gehad. Na een gedeeltelijke restauratie door de gemeente in 1952 werd het complex museumruimte voor het Limburgs 'Geschied- en Oudheidkundig Genootschap', het 'Provinciaal Museum voor Kunst en Oudheden' en het 'Bisschoppelijk Museum' voor het Bisdom Roermond. Een gehele restauratie in 1972 bracht het kloostergebouw weer in zijn oorspronkelijke architectuur. Tot '79 diende het Bonnefantencomplex als museum. Toen het gebouw leeg kwam te staan greep de RL die kans om haar huisvesting uit te breiden. De universiteit huurde het gebouw van de gemeente. Het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen stond in voor de verbouwkosten: twee miljoen gulden.

In oktober vorig jaar kon de RL haar nieuwe ruimte voor bibliotheek en studielandschap openen. Waar vroeger een altaar was, staan nu in twee verdiepingen rijen boeken opgesteld. Slechts de religieuze voorstelling van het beeldhouwwerk op de voorgevel herinnert aan de oorspronkelijke bestemming van het gebouw.

Dienst Voorlichting
Sandra Vleeshouwers

Een kijkje op de binnenplaats

Jos Diederiks over het effect van revalidatie

'Hartpatiënten vinden werk belangrijkste doel

Pas als een hartpatiënt weer aan de slag kan is hij hersteld. Deze opvatting leeft bij veel mensen en zeker bij de hartpatiënten zelf. In deze tijd met grote werkloosheid is werkhervatting een verkeerde maatstaf voor herstel. Zolang echter de patiënten zelf werken het voornaamste doel vinden, moeten de revalidatieprogramma's hier rekening mee houden. Dit is een van de belangrijkste conclusies uit het proefschrift 'Herstel en revalidatie na hartinfarct' van Jos Diederiks, dat hij bij zijn promotie op 10 juni moest verdedigen.

Ieder jaar kijken 20.000 mensen na hun hartinfarct aan tegen het moeizame proces van aanpassing en herstel. De gezondheidszorg probeert met revalidatie dit proces gunstig te beïnvloeden. In Nederland zijn 10 á 14 revalidatiecentra speciaal voor dit doel ingericht, daarnaast werken vele ziekenhuizen nog met trainingsprogramma's voor hartpatiënten. Hoewel de programma's moeten werken aan fysisch, psychisch en sociaal herstel, ligt de nadruk meestal op het lichamelijke vlak.

De grote vraag die al bij de opening van de speciale centra opdook, is: wat is het effect van hartrevalidatie? Heeft het werkelijk zin?

Deze vraag is de basis voor het proefschrift van Jos Diederiks 'Herstel en revalidatie na hartinfarct'. Het eerste probleem bij het onderzoek naar het nut van revalidatie is natuurlijk: wat is herstel? Je kunt op verschillende manieren tegen herstel aankijken. De hartpatiënten zelf voelen zich pas hersteld als ze weer kunnen gaan werken.

Onderzoeken

Aan de conclusies van Jos Diederiks gingen twee onderzoeken vooraf.

Als wetenschappelijk medewerker bij het Nederlands Instituut voor Preventieve Gezondheidszorg in Leiden startte hij een experimenteel onderzoek in een revalidatiecentrum in Katwijk. Uitkomst: revalidatie heeft nauwelijks effect, de patiënt gaat in het begin vooruit, maar na een half jaar is van die vooruitgang weinig meer over.

In arbeidsgeneeskundige kringen leefde de vraag of de patiënt na hartrevalidatie zonder al te veel ziekteverzuim weer kon gaan werken. De opdracht voor het tweede onderzoek kwam van de Commissie voor Arbeidsgeneeskundig On-

Jos Diederiks

derzoek. Bedrijfsartsen uit het hele land moesten werknemers volgen die een hartinfarct hadden gehad. Dit Cargo-onderzoek had een positiever resultaat: revalidatie kan helpen, als je er maar vroeg genoeg mee begint.

Jos Diederiks over zijn twee onderzoeken: 'Bij het Leidse onderzoek begon men met de revalidatie drie maanden na het hartinfarct. Men was toen huiverig voor zware inspanning in een vroeg stadium. Het Cargo-onderzoek toont aan dat mensen die vroeg met revalidatie beginnen meer kans op herstel hebben. Dat het Cargo-onderzoek een gunstiger resultaat geeft zou kunnen liggen aan een positieve voorselectie: het ging hier om mensen die zelf voor revalidatie kozen. Bij het Leidse onderzoek zijn mensen willekeurig ingedeeld in wel revalideren en niet revalideren.'

Verreweg de opvallendste gegevens uit het proefschrift komen voort uit het verband tussen het herstel van de patiënt en arbeid. Als de hartpatiënt weer naar zijn werk kan gaan, vindt hij dat hij hersteld is. Werkhervatting in eigen werk is zelfs voor de meeste patiënten belangrijker dan gehele hervatting. Als je daarbij bedenkt dat slechts een minderheid (44%) van de hartpatiënten de draad op het werk gedeeltelijk of geheel kan oppakken, krijg je wel een scheef beeld van de gezondheid van hartpatiënten. Meer dan de helft kan zich dan nooit meer als hersteld beschouwen.

Werkhervatting

Jos Diederiks: 'Werkhervatting is een verkeerde maatstaf in deze tijd van economische teruggang en veel werklozen. Dit criterium komt uit een tijd dat er veel behoefte was aan arbeidskrachten. De gezondheidszorg komt er nu van terug om werkhervatting als succes criterium voor revalidatie te hanteren, maar de patiënten zelf en hun omgeving vinden werken het belangrijkste. Dat heeft na-

tuurlijk te maken met algemene opvatting in de maatschappij dat werk de voornaamste bron van gevoel van eigenwaarde is.'

Zolang de mensen arbeid het belangrijkste doel voor hun herstel vinden, moeten de revalidatieprogramma's daarop aansluiten. Ook andere maatregelen moeten genomen worden aan de verlangens van de patiënten tegemoet te komen. Deeltijdarbeid kan in dit verband een oplossing zijn, zo staat er bij de aanbevelingen in het proefschrift.

Jos Diederiks licht toe: 'Je moet er erg voorzichtig mee zijn om als deskundige tegen hartpatiënten te zeggen: stop maar mensen, dat werken hoeft voor jullie niet meer. Je moet aansluiten bij de ideeën die bij de patiënten leven'.

**Dienst Voorlichting,
Sandra Vleeshouwers.**

Curriculum AF (vervolg van pagina 11)

groeit. Een verzelfstandiging van de afzonderlijke richtingen lijkt nu voor niemand meer wenselijk. De discussies bewegen zich enerzijds op het vlak van onderwijskundige principes (daarover zijn nu enkele voorlopige keuzen gemaakt), maar ook op wetenschappelijk inhoudelijke gronden.

Zo is tijdens de besprekingen in de OC over voorgestelde hoofd- en bijvakken de wenselijkheid besproken om binnen Sociale Gezondheidskunde een nieuw hoofdvak te maken.

Sociale Gezondheidskunde: algemene richting, zou als vierde hoofdvak gebaseerd kunnen zijn op algemene theorie en methoden en technieken van onderzoek, en voor studenten een keuzemogelijkheid temeer betekenen. Zolang Sociale Gezondheidskunde als studierichting experimenteel is en niet is vastgelegd in het Academisch Statuut, kan er nog gewijzigd en aangevuld worden.'

Het ligt in de bedoeling om de discussies over de wenselijkheid nog voor de a.s. vakantieperiode op te starten. Er worden discussie-avonden belegd voor studenten en docenten. Dan wordt een nota geproduceerd en aan de capaciteitsgroepen voorgelegd. De besluitvorming zal uiteindelijk in de bestuurskanalen plaatsvinden.

Haalbaar acht Boots het voorstel wel, zeker wanneer je op de marktwaarde van de afgestudeerde afgaat. Door zijn algemeen theoretische vorming zal hij zich in het beroepsveld kunnen onderscheiden door een grote mate van flexibiliteit en een als gevolg daarvan ruime inzetbaarheid.

**Dienst Voorlichting
Marga Spronck**

Doorbloeding, pompfunctie en stofwisseling van hartwand

Frits Prinzen, wetenschappelijk medewerker in de capaciteitsgroep fysiologie, promoveert vandaag, 11 juni, om 16 uur in de Kleine Komedie.

Zijn proefschrift heet: 'Gradients in myocardial blood flow, metabolism and mechanics across the ischemic left ventricular wall'.

Frits Prinzen heeft een experimentele studie verricht naar de veranderingen in doorbloeding, stofwisseling en pompfunctie in de spierwand van de linkerkamer van het hart na vernauwing van een kransslagader. Een ernstige vernauwing van een kransslagader leidt tot het verlies van pompfunctie en het afsterven (infarct) van weefsel, dat voor bloedvoorziening afhankelijk is van deze slagader. Bij patiënten treedt een infarct in de spierwand van de linkerkamer overwegend op in de binnenste lagen, terwijl de buitenste lagen vaak nog redelijk gezond zijn. De oorzaak hiervan is, dat de geringe hoeveelheid bloed, die nog door de vernauwde slagader stroomt, vooral ten goede komt aan de buitenste lagen. Het doel van deze studie was te onderzoeken hoe doorbloeding, stofwisseling en pompfunctie in de verschillende lagen van de linker kamerwand met elkaar samenhangen. Kennis hierover is van belang ten behoeve van de ontwikkeling en toepassing van therapieën na een hartinfarct.

De resultaten van deze studie tonen aan dat na vernauwing van een kransslagader de verschillen tussen de binnenste en buitenste lagen van de spierwand wat betreft de pompfunctie klein zijn ten opzichte van de verschillen in doorbloeding en stofwisseling. Vanaf een uur na de vernauwing hopen zich vrije (onveresterde) vetzuren op in het te weinig doorbloede deel van de spierwand, en wel vooral in de binnenste lagen. De ophoping van deze vetzuren lijkt niet zozeer de oorzaak van schade aan cellen (zoals verschillende onderzoekers veronderstellen) maar eerder het gevolg ervan.

**Janneke Leunissen
Dienst Voorlichting**

Algemeen

GVO-congresboek

Onlangs is het congresboek, vervaardigd naar aanleiding van het in november 1981 gehouden GVO-congres, van de drukpersen gerold. Deze uitgave is voor studenten en medewerkers te verkrijgen voor het luttele bedrag van f 7,50. Neem daartoe even contact op met de capaciteitsgroep GVO.

PHO houdt zesdaagse cursus in najaar

Het Post Hoger Onderwijs (PHO) van de RL houdt in het komende najaar een zesdaagse cursus over de opzet van onderzoek in de gezondheidszorg. De cursus is op 29 september, 6 en 27 oktober, 17 november en 1 en 15 december.

Nu in de gezondheidszorg in toenemende mate aandacht wordt geschonken aan wetenschappelijk onderzoek, wordt van de 'gezondheidswerker' inzicht gevraagd in methoden en technieken van het wetenschappelijk onderzoek. Kennis en vaardigheden dienen een zelfstandige oordeelsvorming te bevorderen over de kwaliteit van onderzoek op basis van een onderzoeksverslag en om mee te kunnen werken aan onderzoek in de eigen werksituatie.

De kosten van de cursus bedragen 550 gulden. De cursus is bestemd voor verpleegkundigen met een HBO- MBO-opleiding, fysiotherapeuten, logopedisten, ergotherapeuten, diëtisten, laboratoriummedewerkers (HBO en MBO), onderwijsgevenden aan gezondheidszorgopleidingen, e.a.

Tot de sprekers behoren o.a. prof. F. ten Hoor, dr. P. Knipschild, prof. dr. H. Philipsen, prof. dr. A. v.d. Werff en H. v.d. Bruggen. Inschrijving is bij mw. M. Beekman, postbus 616, 6200 MD Maastricht. Tel. 043-888232.

Werkgroep onderzoekt behoefte kinderopvang

Op verzoek van het College van Bestuur onderzoekt een werkgroep of er behoefte is bij medewerkers en studenten aan kinderopvang. Er zijn drie soorten kinderopvang: kinderdagverblijven voor kinderen van 6 weken tot 4 jaar, peuterspeelzalen voor peuters van 2 tot 4 jaar en overblijfvoorzieningen voor kleuters en schoolgaande kinderen tot 12 jaar. Kinderdagverblijven zijn gemiddeld 8 à 10

uur per dag open, peuterspeelzalen zijn niet langer dan 4 uur geopend.

Het College van Bestuur heeft zich positief opgesteld ten aanzien van de oprichting van een peuterspeelzaal, maar is in principe tegen een kinderdagverblijf. Vanwege de hoge inrichtings- en exploitatiekosten. Volgens de werkgroep is deze vorm van kinderopvang het meest geschikt om vrouwen volledig aan het arbeidsproces deel te laten nemen of een studie te volgen.

Studenten en medewerkers kunnen via een enquête duidelijk maken welke opvangmogelijkheid zij het liefste gerealiseerd zien.

De werkgroep kan nog enkele actieve mensen gebruiken. Inlichtingen: Rian van Houwelingen, tel. 04409-3602.

Refereerbijeenkomst in Annadal

In de klinische Neurofysiologie-afdeling van het ziekenhuis St. Annadal zal elke vierde dinsdag van de maand een refereerbijeenkomst plaatsvinden. Tijdstip: 18.30 uur.

Ronald Does promoveert

Ronald Does, wetenschappelijk medewerker in de capaciteitsgroep Medische Informatica en Statistiek, zal op woensdag 16 juni in Leiden promoveren tot doctor in de wiskunde en natuurwetenschappen. Zijn proefschrift is getiteld 'Higher order asymptotics for simple linear rank statistics'.

AKTIVITEITENAGENDA

Maandag 14 juni
21.15 uur Filmzaal Kokokroeg, bijeenkomst Roei-belangstellenden.

woensdag 16 juni
— promotie R. Does, Leiden

vrijdag 18 juni
— promotie M. de Metz, Kleine Comedie

vrijdag 25 juni
— promotie F. Bär, Kleine Comedie

**Het Buro Lichamelijke Vorming en Sport organiseert:
De laatste middag van het academisch jaar!**

Traditiegetrouw gebeurt er iets op de laatste dag van het academisch jaar. Om de vijf jaar vindt de lustrumsportdag plaats. In de tussenliggende jaren organiseert het Buro L.V. & S. een *wandeltocht* en een *fietstocht*.

De wandeltocht ± 2 uur

U vertrekt vanuit het *Trefcentrum* van het *Hoofdgebouw*, nadat u daar vanaf half twee de routebeschrijving kunt halen.

Het is de bedoeling dat u in groepjes van 2, 3 of 4 deze tocht aflegt.

Rond half vijf uur wordt iedereen terugverwacht voor een gezellig samenzijn in het trefcentrum.

De fietstocht ± 2 uur (30-35 km)

Ook hier wordt vertrokken van het *Hoofdgebouw*. Vanaf half twee kunt u de routebeschrijving in ontvangst nemen.

Ook hier is de bedoeling dat u in zelf gekozen groepjes (2-4 personen) de tocht aflegt.

Ook de fietsers worden rond half vijf uur terugverwacht in het trefcentrum voor een gezellig samenzijn.

Verdere inlichtingen: René Verster, Buro L.V. & S. toestel 306

Aan deze activiteiten kunnen door alle studenten en medewerk(st)ers worden deelgenomen.

Naam: Jaar/lokatie:

neemt met personen deel aan de

wandeltocht fietstocht (desbetreffende rondje zwart maken)

Zend deze strook zo spoedig mogelijk aan het Buro Lichamelijke Vorming en Sport.

'Maastricht Les Bains': een Luchtkasteel?

Wie in de vijftiger jaren een willekeurig Limburgs café binnenwandelde, kwam er de alom vertrouwde groene flessen met de karakteristieke schroefdop van bruin bakkeliet tegen, waarin het Maastrichtse Trega-water gebotteld werd; een heilzaam mineraalwater uit eigen land voor diegenen die wegens maag- of darmklachten het gerstenat of de oude klare maar liever lieten staan. De bron aan de Kastanjelaan werd in 1960 gesloten en sindsdien is het lange tijd stil geweest rond het Maastrichtse bronwater, totdat in 1980 de provincie Limburg opdracht gaf om proefboringen uit te voeren teneinde te onderzoeken of voor de toekomst de mineraalwatercultuur voor Maastricht en Limburg behouden kan blijven. Het Natuurhistorisch Museum presenteert daarom deze zomer een overzichtstentoonstelling.

Het begon allemaal in 1919, toen een ervaren wichelroedeloper in opdracht van de gemeente Maastricht terreinen moest opsporen, waar drinkwater te winnen was. Hij wees onder meer een terrein aan de Kastanjelaan aan; daar zette men in 1927 enkele proefboringen in. Het gesteente op die plek bleek echter geen drinkwater te bevatten maar mineraalwater, dat volgens opgave van een Duits analyse-bureau kwalitatief vergelijkbaar was met dat aan de Landesbad- en Rosenbadquellen in het naburige Aken. Het Akens bronwater werd toen gebotteld als heilzaam middel tegen maag- en ingewandklachten maar vond ook toepassing in de 'Kur'-baden die voor uiteenlopende ziektebeelden in het Duitse verzekeringspakket waren (en zijn) opgenomen.

Maastricht droomde al van een grootse toekomst als een nieuw en luxe Europees kuuroord in de rijke traditie van

Spa en Karlsbad. Maar die vlieger ging niet op want financieel waren de uitbundige plannen in de magere dertiger jaren niet rond te krijgen. De gemeente was eigenlijk allang blij dat in 1931 enkele particulieren hun schouders onder de exploitatie van het mineraalwater wilden zetten. Men noemde het 'Trega-water', naar de oudst bekende naam van Maastricht. Het vocht werd een graag geziene gast in veel winkels, restaurants en café's in Limburg en er gingen tot aan de vijftiger jaren enkele honderdduizenden flessen van over de toonbank. Corrosie- en exploitatieproblemen maakten daar tenslotte een einde aan.

In 1973 doken de bronwater ideeën bij monde van de geschiedschrijver Van den Hof weer op; hij schreef: 'Hoe de distributiemogelijkheden en prijsverhoudingen momenteel liggen is ons niet bekend, doch het wil ons voorkomen, dat deze nu gunstiger zijn dan in de dertiger jaren. Mogelijk verschijnt er te zijner tijd nog eens een ondernemende instantie die de Trega-bron, als enige mineraalwaterbron in Nederland, opnieuw tot leven brengt'. Dat was tegen geen dovemansoren gezegd en in 1980 gaf het toenmalige provinciebestuur opdracht tot enkele proefboringen als eerste aanzet voor een toekomstige exploitatie van mineraal- en thermaalwater. Dat zou een belangrijke stimulans voor het regionale toerisme en de werkgelegenheid kunnen betekenen, wanneer men zich realiseert dat de vraag naar mineraalwater in 1981 82 miljoen liter bedroeg en dat Maastricht kan bogen op een achterland waar kuuroorden volledig zijn opgenomen in het cultuurpatroon, zo redeneerde de provincie.

Weer droomde Maastricht even weg in de toekomst en zag haar naam al veranderd in 'Maastricht Les Bains', 'Kur-Ort Trega' of, nog mooier, 'Aix-La-Meuse'. Getuige de onlangs definitief bekend geworden uitkomsten van de proefboringen is de realiteit echter ontvullerend: Het opgepompte water bleek over het algemeen te zout om voor drinkkuren en tafelwater in aanmerking te komen. Het bedrijfsleven blijkt niet geïnteresseerd om het water te bottelen en te verkopen. Het enige wat er nu nog rest zijn enkele ingekrompen Kuuroord-plannen. Maar een Kuuroord dat zijn faam niet kan uitdragen in zijn bronwater is tamelijk zeldzaam in de wereld, zodat het er wel op zal uitdraaien dat 'Maastricht Les Bains' voor de tweede keer in successie een voortijdige dood zal sterven.

ACHTEROM IS 'T KERMS

Coentje II

Het is verheugend te merken dat Observant zo goed gelezen wordt dat eventuele onjuistheden onmiddellijk afgestraft worden. Onze nederige excuses voor het hanteren van onjuiste getallen maar waar gehakt wordt vallen spaanders en aan een boom zo vol geladen . . . , wat niet inhoudt dat de pruimenboom nu maar omgehakt moet worden. Wat we ons overigens afvragen is of Coentje de titel van de pagina waarop het betreffende stukje stond wel begrepen heeft; de termen 'verontwaardigde stukjes' en 'tendentieuze informatie' wekken de indruk dat hij zich vertild heeft aan een doos met lucht. Opmerkelijk is dat zijn reactie eveneens een onjuiste suggestie bevat, namelijk die over de kosten van het betreffende stukje. Het zou flauw zijn om alleen de bal terug te kaatsen met de vraag wat de reactie erop dan wel niet gekost heeft. Het is beter om hem gerust te stellen met de opmerking dat de redactie zo'n stukje probleemloos uit z'n mouw schudt, en zelfs al zou daar tijd mee gemoeid zijn, dan kost dat wat betreft de vrijwillige redacteurs nog niets, omdat ze dat in hun eigen tijd moeten schrijven. Het geacht College heeft namelijk tot nu toe altijd geweigerd de inspanningen van de vrijwillige redacteurs te erkennen als ten goede komend aan de universitaire gemeenschap, net zoals bijvoorbeeld het lidmaatschap van de U-raad of ander bestuurlijk werk, en het redacteurswerk wordt dus ook niet op eenzelfde wijze gehonoreerd of gecompenseerd. Terecht zou op te merken zijn dat de studentenredacteurs

wel aanspraak kunnen maken op een financiële vergoeding, en de professionele medewerkers krijgen uiteraard hun salaris. Wellicht valt het met die verkwisting dus nog wel mee, een woord overigens, waarvan ten onrechte gesuggereerd wordt dat het in het oorspronkelijke stukje gebezigd zou zijn.

Over zorgvuldig gesproken.

Terug en weg

Zo was hij weer terug van weggeweest, zo was hij weer weg van teruggeweest: Jos van Kemenade, de *Onbewogen Albeweger* uit het kabinet-Den Uyl die in het tweede kabinet-vanAgt al snel de bijnaam van *Geengenade* kreeg opgeplakt. Door het Wetenschappelijk Onderwijs, wel te verstaan, dat er al snel op hardhandige wijze achter kwam dat van Kemenade andere prioriteiten had bij de verdeling van het schraal geworden onderwijsbudget. De bezuinigingen dreigden het WO een slordige 1500 arbeidsplaatsen te gaan kosten. Later kondigde van Kemenade aan dat de instellingen er 1200 arbeidsplaatsen bij konden krijgen als zij de financiële ruimte daarvoor zelf zouden creëren via bezuinigingen op de personele lasten. Dat kon bijvoorbeeld door de arbeidstijd met één uur per week te verkorten, suggereerde de minister. Niet dat het personeel voortaan vrijdags om vier uur in plaats van om vijf uur de prikklok zou mogen passeren, maar door de sluiting tussen Kerst en Nieuwjaar als echte vakantie te beschouwen en de gewone vakantie ook nog wat uit te breiden. Want in de zomer zijn er toch geen studenten en wie

kent, laat staan houdt zich aan de regeling dat de vrije week tussen Kerst en Nieuwjaar gecompenseerd moet worden door iedere dinsdag een half uur langer te werken? Helaas was het van Kemenade niet vergund dit soort bedenkens werkelijkheid te doen worden. En als hij niet tijdig het einde van zijn team had zien aankomen, zou de balans van zijn achtmaandse herhalingsoefening bijzonder negatief zijn geweest. Maar op de valreep mocht hij nog een paar ingrijpende voorstellen lanceren. Ten eerste was daar de Kaderwet Hoger Onderwijs, waarin het Hoger Beroepsonderwijs en het Wetenschappelijk Onderwijs eindelijk op elkaar worden afgestemd en als klap op de vuurpijl hakte hij de Gordiaanse knoop van de studiefinanciering door, precies twee dagen voor zijn tweede afscheid. Had van Kemenade eigenlijk niet gemakkelijk praten? Kon hij niet zeggen wat hij wilde, omdat hij toch niet meer verantwoordelijk zou zijn voor de verwezenlijking van de voorstellen? Die vraag kan alleen zijn opvolger, Wim Deetman, beantwoorden. Deetman was staatssecretaris onder van Kemenade, dus medeverantwoordelijk voor diens beleid. Bovendien wist van Kemenade in Groningen al wie hem zou opvolgen en de derde reden om aan te nemen dat Deetman de plannen rond de studiefinanciering zal overnemen is dat hij het sukses, dat een dergelijke wet op hem afstraalt, goed zal kunnen gebruiken. Want de uitvoering van het meerderheidsbesluit, waarop de coalitie met de PvdA stukliep, betekent een extra aderlating voor het ministerie van Onderwijs van 400 miljoen gulden . . .

Krokeledokus

Krook en zijn vriendjes zijn niet alleen actief op het gebied van interpretatie van wetenschappelijk onderzoek (zie Observant no.) en wat daar allemaal uit kan voortkomen, maar ook op andere probleemgebieden. Dit keer is het probleem, dat na al die jaren van hard studeren, mijn kamer volgroeit met oude blokboeken, waar ik in het vervolg ook nog voor zou moeten gaan betalen, heb ik gehoord.

Wat te doen?

Een dubbeltje per kg voor dit prachtige monument van kennis? Dat kunnen wij niet over het hart verkrijgen.

Gelukkig heeft een enquête (alweer een!) door een van de medewerkers van het secretariaat van Krook, gehouden onder een aselectieve steekproef van medewerkers aan blokboeken, uitgewezen, dat blokboeken door de jaren heen niet significant verschillen ($p > 0.24$). Zulks ongetwijfeld om hen die het blok over moeten doen niet van hun op deze wijze verkregen extra vrije tijd te beroven.

Ziehier het door Krokeledokus ingevoerde 'ruilentegoedbonsysteem'. Aan het einde van het jaar, en voor dit jaar

dus op dinsdag 22 juni, kan eenieder zijn blokboeken inleveren bij het bureau onderwijs. Voor ieder deel ontvangt hij/zij een bon waarmee zij/hij in het volgende jaar het overeenkomstige blokboek kan ophalen.

Voordelen: De instelling bespaart zich de kosten van het drukken van blokboeken, een besparing van ± f 50, - per student per jaar. Op de langere duur is misschien zelfs een inkrimping van de formatie van de drukkerij mogelijk.

De student hoeft geen blokboekbijdrage meer te betalen (mits hij/zij op tijd zijn/haar boeken inlevert).

In totaal dus meer dan f 100, - besparing per student! Dit bedrag wordt dus ieder jaar meer.

Indien de proef slaagt zullen de blokboeken vanaf het studiejaar 83/84 in duurzaam plastic uitgevoerd worden, waarbij het bonnensysteem toch geldig blijft.

PS denk wel aan de openingstijden van het Bureau Onderwijs!

Krook